272. homília

272. homília predstavuje jednu z najznámejších homílií, ktoré sa venujú téme Eucharistie. Augustín sa viackrát venoval tejto téme. V zbierke jeho kázní a traktátov máme zachované aj homílie, ktoré predniesol novopokrstencom. Z nich sme vybrali a preložili 272. homíliu.

Podľa G. Di Nolu bola prednesená novopokrstencom počas Veľkonočnej oktávy.[736] A. Kunzelmann zase datoval homíliu na Veľkonočné obdobie 405 – 411 na zákalde porovnania s inou homíliou *sermo Denis* 6.[737] O. Perler zase váhal medzi Veľkonočnou oktávou a nejakým iným dňom Veľkonočného obdobia. Predsa však bol presvedčený, že sermo 272 je iba omylom vložená medzi homílie Veľkonočného obdobia.[738] Uprednostňujem datovanie, ktoré ponúkla S. Poque, ktorá umiestňuje prednesenie homílie na Veľkonočné ráno.[739]

Hoc quod uidetis in altari Dei, etiam transacta nocte uidistis: sed quid esset, quid sibi uellet, quam magnae rei sacramentum contineret, nondum audistis. Quod ergo uidetis, panis est et calix; quod uobis etiam oculi uestri renuntiant: quod autem fides uestra postulat instruenda, panis est corpus Christi, calix sanguis Christi. Breuiter quidem hoc dictum est, quod fidei forte sufficiat: sed fides instructionem desiderat. Dicit enim propheta: nisi credideritis, non intelligetis. Potestis enim modo dicere mihi: praecepisti ut credamus, expone ut intelligamus. Potest enim in animo cuiusquam cogitatio talis suboriri: Dominus noster Iesus Christus, nouimus unde acceperit carnem; de uirgine Maria. Infans lactatus est, nutritus est, creuit, ad iuuenilem aetatem perductus est, a Iudaeis persecutionem passus est, ligno suspensus est, in ligno interfectus est, de ligno depositus est, sepultus est, tertia die resurrexit, quo die uoluit, in caelum ascendit; illuc leuauit corpus suum; inde est uenturus ut iudicet uiuos et mortuos; ibi est modo sedens ad dexteram patris: quomodo est panis corpus eius? Et calix, uel quod habet calix, quomodo est sanguis eius? Ista, fratres, ideo dicuntur sacramenta, quia in eis aliud uidetur, aliud intelligitur. Quod uidetur, speciem habet corporalem, quod intelligitur, fructum habet spiritualem. Corpus ergo Christi si uis intelligere, apostolum audi dicentem fidelibus, uos autem estis corpus Christi, et membra. Si ergo uos estis corpus Christi et membra, mysterium uestrum in

[736] Podrob.: DI NOLA, G.: La dottrina eucaristica di sant'Agostino. In: *Bibliotheca patristica eucharistica*. Libreria editrice Vaticano, 1997, s. 298 – 303.

[737] KUNZELMANN, A.: *Die Chronologie der Sermones des hl. Augustinus*, *MA* 2, s. 441, pozn. 1 et s. 514.

[738] PERLER, O.: La "Memoria des Vingt Martyrs" d'Hippone-la-Royale ». In: *REAug* 2, s. 445, pozn. 60.

[739] POQUE, S.: *Sermons pour la Pâque*. *SC* 116, s. 356.

To, čo vidíte na Božom oltári, už ste videli predošlej noci. Čo to však bolo, čo to znamená samo osebe, akú veľkú podstatu sviatosti obsahuje, ste ešte nepočuli. Čo teda vidíte, je chlieb a kalich. To vám oznamujú aj vaše oči. O čom vás však chce poučiť vaša viera, je to, že chlieb je telom Krista, kalich je krvou Krista. Toto je povedané stručne a možno to stačí viere. Avšak viera túži po poučení. Prorok totiž hovorí: „Ak neuveríte, nepochopíte."[740] Môžete mi totiž hneď povedať: „Nariadil si, aby sme verili, vysvetli, aby sme pochopili." V duši každého z vás môže teda vzniknúť takáto úvaha: vieme odkiaľ náš Pán Ježiš Kristus prijal telo; z Panny Márie. Ako nemluvňa bol pridájaný mliekom, vychovávali ho, rástol a dospel do mladosti, bol prenasledovaný Židmi, pribitý na drevo, zomrel na dreve, bol zložený z dreva, bol pochovaný, tretieho dňa vstal z mŕtvych, vstúpil do neba v deň, v ktorý chcel. Preniesol tam svoje telo, odtiaľ príde súdiť živých a mŕtvych a tam sedí po pravici Otca. Ako je teda chlieb jeho telom? A kalich alebo to, čo je v kalichu, akým spôsobom je jeho krvou? Bratia, tieto veci sa preto volajú sviatosťami, lebo v nich sa iné vidí a iné rozumie. To, čo sa vidí, má hmotný vzhľad, to, čo sa rozumie, má duchovný úžitok. Ak chceš teda pochopiť Kristovo telo a údy, počúvaj Apoštola, ktorý povedal veriacim: „Vy ste Kristovo telo a údy."[741] Ak vy ste teda Kristovo telo a údy, na Pánovom stole je položené vaše tajomstvo. Prijmite svoje tajomstvo. Na to, čím ste, odpovedáte „amen" a touto odpoveďou to potvrdzujete. Počuješ totiž: „Kristovo telo." A odpovedáš: „Amen." Buď údom Kristovho tela, aby to „amen" bolo pravdou. Prečo

[740] Iz 7, 9, podľa *LXX*.

[741] 1 Kor 12, 27.

mensa dominica positum est: mysterium uestrum accipitis. Ad id quod estis, amen respondetis, et respondendo subscribitis. Audis enim, corpus Christi; et respondes, amen. Esto membrum corporis Christi, ut uerum sit amen. Quare ergo in pane? Nihil hic de nostro afferamus, ipsum apostolum identidem audiamus, qui cum de isto sacramento loqueretur, ait, unus panis, unum corpus multi sumus: intelligite et gaudete; unitas, ueritas, pietas, caritas. Vnus panis: quis est iste unus panis? Vnum corpus multi. Recolite quia panis non fit de uno grano, sed de multis. Quando exorcizabamini, quasi molebamini. Quando baptizati estis, quasi conspersi estis. Quando Spiritus Sancti ignem accepistis, quasi cocti estis. Estote quod uidetis, et accipite quod estis. Hoc apostolus de pane dixit. Iam de calice quid intelligeremus, etiam non dictum, satis ostendit. Sicut enim ut sit species uisibilis panis, multa grana in unum consperguntur, tanquam illud fiat, quod de fidelibus ait scriptura sancta, erat illis anima una, et cor unum in Deum: sic et de uino. Fratres, recolite unde fit uinum. Grana multa pendent ad botrum, sed liquor granorum in unitate confunditur. Ita et Dominus Christus nos significauit. Nos ad se pertinere uoluit, mysterium pacis et unitatis nostrae in sua mensa consecrauit. Qui accipit mysterium unitatis, et non tenet uinculum pacis, non mysterium accipit pro se, sed testimonium contra se.

Conuersi ad Dominum Deum Patrem omnipotentem, puro corde ei, quantum potest paruitas nostra, maximas atque ueras gratias agamus; precantes toto animo singularem mansuetudinem eius, ut preces nostras in beneplacito suo exaudire dignetur; inimicum quoque a nostris actibus et cogitationibus sua uirtute expellat, nobis multiplicet fidem, mentem gubernet, spirituales cogitationes concedat, et ad beatitudinem suam perducat: per Iesum Christum Filium eius. Amen.

(*sa predstavuje v podobe*) chleba? Tu neprinášajme nič zo svojho, počúvajme znova a znova samého Apoštola, ktorý o tejto sviatosti povedal: „My mnohí sme jeden chlieb, jedno telo."[742] Chápte a radujte sa: jednota, pravda, nábožnosť, láska. Jeden chlieb, kto je tento jeden chlieb? Jedno telo? Mnohí. Uvážte si, že chlieb nie je z jedného zrnka, ale z mnohých.[743] Keď ste prijímali exorcizmus, akoby ste boli zomletí v mlyne. Keď ste boli pokrstení, akoby ste sa stali cestom. Keď ste prijali oheň Duch Svätého, akoby ste boli upečení. Buďte tým, čo vidíte, a prijmite to, čím ste. To povedal Apoštol o chlebe. Dostatočne ukazuje aj to, čo máme chápať o kalichu, i keď to nie je povedané. Ako sa totiž, aby bol viditeľný vzhľad chleba, mnohé zrnká zvlažia do jednoty, tak sa stane, ako hovorí Písmo o veriacich, že mali jednu dušu a jedno srdce v Bohu.[744] To platí aj o víne. Bratia, zamyslite sa, odkiaľ je víno. Mnohé zrnká visia v strapci, ale tekutina zrniek sa zlieva do jednoty. Tak aj Kristus Pán nás poznačil. Chcel, aby sme k sebe patrili, a na svojom stole posvätil tajomstvo nášho pokoja a jednoty. Ten, ktorý prijíma tajomstvo jednoty a nedodržuje puto jednoty, neprijíma pre seba tajomstvo, ale svedectvo proti sebe.

Obráťme sa k Pánovi, Bohu Otcu všemohúcemu, s čistým srdcom, nakoľko je schopná naša slabosť, vzdávajme nesmierne a pravdivé vďaky. Prosme z celej duše jeho výnimočnú vľúdnosť, aby láskavo vypočul vo svojej dobrote naše prosby. Kiež odstráni nepriateľa z našich skutkov a myšlienok svojou mocou, rozmnoží našu vieru, ovládne našu myseľ, udelí nám duchovné myslenie a vedie nás do svojej blaženosti, skrze Ježiša Krista, jeho Syna. Amen.

O Trojici

Dielo o Svätej Trojici je jedno z najznámejších diel hipponského teológa. Augustín ho písal postupne a prerušovane v rozpätí rokov 399 – 419.

Ukážku z diela začíname *epištolou* 174. Augustín si prial, aby bola daná na úvod diela *De Trinitate*. Tento list je umiestnený v edíciách *CCL* a *CSEL* ako prológ diela.

[742] 1 Kor 10, 17.

[743] Porov. AUGUSTINUS: *s.* 227, *SC* 116, s. 238 – 239: „Accedit ergo Spiritus Sanctus, post aquam ignis et efficimini panis quod est corpus Christi. Et ideo unitas quodam modo significatur."

[744] Porov. Sk 4, 32.